

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De Ortu belli [et] guerra[rum] Sermo. LII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De ortu belli et guerre

istisq; surgere daret et civitatem obtinere et igne succedere; quod et factum est. Et tunc p; stravit iuste oes batores huius et regem cepit et civitatem tecum. Non soli ludi aut secreta reipublice sive secreta in bellis reneda sive in exercitu bellis, sed etiam in quibuscumque alijs accibus ad eadem bonum principib; L'osilia enim danck debitis q; fienda se licet; et q; ipsedicti p;nt. tanto g; expeditus finiteremus sortiuntur; quanto alijs p; q; spediri possent creder? non panduntur. multo p; ei m; triplicem s;nsam; et q; vni receperit alii non videb; Non g; rurum est prudenter osilia mulier apire. Multitudine ei pl; passio et ipse voluntas q; ronere git. Lauendu est ac p;cipue a domesticis et uxoriis bus; q; m;ltu viris fuerunt et infeste ad quendam secreta. Exim de pueru noie papiri postmodum strenuissimo: q; est fm qd de Rosi. ipse alexandri se sustinere posse meditabat pulcre de Macro. Hic inquit papiri cu puer eet cu p;re ad patru curia iuit. que reverente m; p;cauta ut qd in senatu egissent p;ies. Indit puer faciem duci nec licere dici: Noster auditor ad secretum rei sciendu puerum infestat; sed puer secretum non reuelat: cogitare meditacis p;silium di. Ac tu inquit in senatu est Utru virili sit: an unus duas beat uxores: an una duos viros. At illa ut audiuit ad matronas se pertulit. q; ad senatum festinante p;fluisse: oratice vixna poti duob; nubat q; vnde due. Senatores de tanta multitate interperierunt: qd si ibi bec postulatio vellet mirabam non pue rei p;digunt: pauescerentis iustim et secundi seru p;udicata insaniam. Tunc puer mactu publici timet q; macti dixerat enarrat. Senatus autem fidem atque ingenium pueri auscultat: consilium facit: ne puer illum pueri cu paterib; i curia post h; introiret. Duob; itaq; an licetum sit bellare in die festo: Pro ratiode ad dubium sit tria consideranda p; ordinem ex qd p;z solutio dubiq;

L

*Natura et necessitate bellandi
in diebus festiuis bellare non licet.
Existente necessitate bellare est licet
cu in die festo.
Imminente necessitate bellandi: non est
licet cu abstinere a bello.*

Primo dico q; nulla immunitate vlt exire ne cessitare bellandi: non est licet in diebus festiuis bellare: qd sic ostendit: q; omne opus servile repugnat divino p;cepto in festo. Etiam qd die sabbati operi vacare et qd p;eplacatio divina. vni et sabbati qd es interpretat: sed bella p;f maximam inquietudinem quam b;ne maxime perturbat querentem. g; et c. Pax etiam illud autoritare canonis. Nam canon. Nicolai pape. xxiiij. q. viij. c. si nulla. vbi dt ad p;silium bulgarorum. Si nulla virget necessitas: non soli qd dragesimale tpe: sed etiam qd tpe est a pliis abstinentia nedum. Secundo dico qd imminente et poscente necessitate etiam in diebus festiuis licetum est bellare. p;bat illud primo auocatoare chri dñi in euā. Mat. xij. di. Non legisti qd fecit Dñs: qd esurit et qd cuius eo erat qm; erauit i domi sibi et p;aces p;posito illi co medit: qd non licet ei comedere. neq; bis qd cuius

eo erat nisi soli sacerdotibus. Et p;panica subditur quis ex vobis huius oue et si ceci. i fo. non eleuabit ea. quanto magis hoc est melior oue: itaque h; sabatibus huius facere. Ubi dñs clare ostendit qd necessitas facit licetum qd als non est licetum. Et qd sine p;co soli uis sabbati in casu necessitatibus: imo vero loquendo non solius neq; p;h violat sabbatum. P;z est illud p; loquendo a minori licetum in die festo facere minima bonum. sc. curare hoies Jo. viij. Nihil id est qd recto. bonum. sc. i sab. g; magis licetum est in die festo facere maius bonum. sc. bellare. Quidam maius bonum sit bellare reque curare p;bat: qd magis obuadita est salus resp. qd salus corporal vnius bonis. h; p; salutem unius hoies p;re opari in die festo. g; p; curioe vlt defensione reipublice: licetum est iusta bella exercere in diebus festiuis. Secundog; illud auctoritate. i. Mach. q. vbi dicitur: qd p;fecti erat illi viri qd habebant p;scias p;ugnandi in diebus sabbatorum. salubriori p;silio cogitauerunt qd remanserat dicentes. Si oes fecerint si fides nostra non est pugnacim; p; aiab; non est iustificatoribus: displices nos d; fra. Et io cogitauit rati laudabilis di. Quidam hoc qd uenit ad nos in bello in die sabbatorum pugnare adiutorium cu. Teretio h; id est p;bat auctoritate canonis. Nico. p;pe superdicti i. sc. nullam. vbi dicitur. Si autem iuvabilis virget in portuas: non qd rati tpe p; defensio et sua qd partis seu legum parvap; bellorum est p;partot p;pendit. Tertio dico p;ncipaliter: qd imminente necessitate bellassi non est licet abstinere a bello. Unum quidam casu necessitate abstinere a bello peccatorum: qd hoc est etiam de debito. Iohannes dicitur. Nico. i. can. x. dec. ne vice detinente videat h; si h; qd faciat: et siue ac alioz salutem p;culare non p;curat: et scire religiosis de clementia non p;caue. Hec s. Tho. q. q. xl. ar. iiiij. p; totu Reg seruata. qd p;ce ser. vice qd sine retrahentia a bello iusto: p;z ex p;missis qd bellum sit iustum et qd iusto sit de alioz. Rogemus ergo deus tecum.

De Ortu belli et guerraꝝ
Sermo. LII.

De Ortu belli et guerraꝝ

Vnde bella et li
tes in vobis: non enim ex occupacione virtus
qd militat in membris viris. Iacob. viij. In p;ce. ser. audiuntur qd regnatur ad bellum iustum. Et p; dñs qd bellum sit iustum. qd est licetum sit bellare: et qd non est licet abstinere qd qd iustum in die festo. Nunc p;nt videtur esse vni oratione bella iusta: ex qd te pacib;: qd sine ab initio bello trahentia. qd quo bellum iustum de apostoli thome qd oratione ex malo occupacione qd dominus in membris bonis. qd occupie male mouet membra ad bella et lites. Ideo vni bellum licet in vobis tecum. Pro grata que
Pro iudicio vobis thome. de Aug. (ma. d'ancor. e; non adiudicatur. Qd occupias militare et dominum in nobis per intelligendum. Pro qd ad membrorum motionem. Et tecum vero est qd occupia dominum et militare in nobis. qd qd p;mi motu surgat in nobis non est praeterea nostra. imo nobis nolentibus caro occupascit adiutorium spiritus et spiritus adiutorium carnem. Hac autem occupiam appellat

Etas po
valde fe
liz

Bermio

LII

Bellū orit } Ex temporaliū cupiditate
Ex carnaliū voluptate
Ex inuidie prauitate
} Ex glorie vanitate

Primū ḡ incitamētū ad bellū illicitū ē cupi
dicas ergaluz rerum. Nā anq̄s inuenireſ vsus
auri z argēti: hoīes būerit statū q̄etū/tranq̄lō
z pacificūr̄d herbis z arborz fructib⁹ viuen-
tes; col oia bñres, z iō inf se nō habueſt guer-
ras nec lices: ve deducit Boc.ij. de p̄so.mero
y. denotās illū statū p̄mōr felice z br̄m: dicēs.
Felix nūnum hoz eras ſe fidei dñeſtū.

ne cupiditate diuiciar: dplágēdo pñtē etatē i
Eras por q̄ dñas z regj avaricia. Un̄ de q̄ por eras erat
valde felix: q̄ erat zetēa fideli agricultura. nec
fuit pdita. i. agguata inerti luxu. i. qui supfluit
erat. Et z fir vult q̄ bñ felix erit illa etas: q̄ sa-
ris rardo v'lóga leitumia facili glâde remouit.
neqz nouit miscere vinū melle: faciendo mell
eratū ve nūc fie. neqz albā lanā purpureo colo
re tingere. Neqz dormiebat tūc i lecti; mollib:;
si herbis: q̄ eis dabat salubres somno. et aq
labiſtū recens dabat eis portū. z pin⁹ altriss⁹
ma dabat vmbras siuc vmbrosas habitatores.
Nō eī i domib: z in curiob: edificiis habitabat
nec tūc erat vslus nauium i mari neqz collectio
mercium ex alienis terris. qz manebat paeria
sua. neqz tē audiebat cube que cornua vocaria

ad bellū hoīes neq; tūc human⁹ sanguis fides
bat armis, q̄ n̄ erat tūc arma neq; v̄sus armo-
rū: q̄ nihil erat, p̄ q̄ pugnarēt. **C** Pro icellecur
dicoz norat s. Tho. q̄ por etas i q̄tuor etas, por etas
res distinguit b̄z poetas, i p̄ma fuerūt hoīes bo i q̄tuor
ni z simplices: pauc; p̄tēti, q̄ comedebāt glan; etates di-
des: b̄ebāt aquā: nō colebat vineas, bāc era, stunguit
rē vocabāt poete aureaz, z erat sub Saturno.
De q̄ etate Boet⁹ loq̄t vbi s. Scđa etas dice;
bāt argērea: q̄ erat s̄b Joue, cū hoīes magj; astu-
ti inuenier agriculturā: z cepeſt ibabitare dor-
mos z plātare vineas. Tertiā etate vocabane
eneā: i q̄ hoīes, p̄p̄tā curā rex cepeſt alios
depellere, z se aliq̄lit malicie dore. Quartā etas
tē vocabāt ferreā: q̄n intrātū abūdabat malicia
z auaricia boīm: q̄ nec fides nec iustitia māſic
i tra: in q̄ erate nos sum⁹. Hāc etate Boet⁹ de auaricia
plāgit vbi s. in fine mēri: dicēs trialt. Utinā
n̄a tpa rediret mō: ita vr̄ mores boīm rediret
i p̄stinos mores antiquz, sed heu nō est ita, sed
amor z desideriū ad habēdū epalía ē tāferuēs:
q̄ p̄clōſor est amor diuinit̄z, q̄ ignis mons
erbe q̄ sp̄ ardet. Et bñ auaricia p̄p̄tā huic mō
ti. Nā sic ille mōs sp̄ ardet i Sicilia, sic se habz
auaricia z cupiditas boīm: q̄z insatibilēt̄ ē nū
q̄ extinguit. Et p̄nr de Boet⁹ plāgendo eratē
n̄am. Heu q̄s fuit ille q̄ p̄m effodit pondera
auri recti sui abſcōdit: z cēmas latere volēres
q. d. Utinā nūq̄ s̄ cogitassez facere: q̄, p̄ illos
rū p̄cōſitare mlti incident i maxia piela. Un̄ de
Tulli⁹ i. li. de finib⁹ bonoz z maloz. Cupidita-
tes boīm s̄fisariabiles: q̄ n̄ mo singlareb⁹ yni
versas familias euerterū. Et cupiditas ē m̄
odia/sediriōes, discordie/bella nascunt: ex q̄b⁹
vitā amarissimā n̄cē ē effici. **Hec Tulli** **E**
pm̄issis ḡ p̄z q̄ p̄q̄ effossa s̄f aurī z argēti me. Ex auar-
talla: crevit boīm cupiditas z auaricia: z q̄libz cia z cu/
seip̄ magnificare studiuit ampliare, p̄p̄tā z di p̄iditare
ripe aliena. Ex q̄b⁹ pm̄it surrexerit lites: z ad pm̄it⁹ or-
buc oziun⁹ clades z bella. Et iō t̄lā vocat Boēta s̄ bel-
ti⁹ vbi s. p̄cōſa piela. Un̄ rōe auaricie incepit la-
Nin⁹pm̄o bellare. Et vt d̄ Ili. xvii. Etym. c.
i. Et Orosi⁹ de illo Nino: sic alios iustis opp̄ſis
iuste i bello occisis sunt. Dicit em̄ Isid. Ninus
rex assirioz n̄ p̄p̄tā finib⁹ zeent⁹ hūane societ̄
etatis fed̄i r̄r̄p̄os/exercit⁹ ducere: aliena vasta
re: liberos p̄p̄los aue trucidare aut subiçere ce-
pit, vniuersitatem asiam vsq; ad fines libie no-
ua fuisse p̄domuit. Hinc iā studiuit orbis in
mutuo sanguine crassari alterna cede. Hic erā
Zoroastren battianor regē: magice artis iuen-
tore puḡ opp̄ſis infecit. Ip̄e fo cū opugnat
v̄bē sagitta periret. **Hec ibi.** Ecce quo ab ini-
tio bella ex cupiditate venerunt. Et nō solū in
extrancos cupiditas auri mouet bellū z lites:
ed et inf̄ sanguincos, inf̄ p̄p̄z z filios: m̄em
filias, et inf̄ om̄es p̄sonas qualitercumq; ap̄p-
is, z in q̄licib⁹ colligant̄ s̄ne nāli s̄ne socias
colligatas: vt ostendit Alanus in de placen-
ture. Prop̄p̄rea de Sene, in lib. de morib⁹

De ortu bellorum et guerre

Auctorissimā vitā homines agerent in terris si hec
 duo sphaera nō collerent: meū erit tuū. a. si q̄libet
 tangū diligenter cōsideret p̄p̄a: cessaret omnis
 lis r̄troversia: q̄ cōuerso surgit ex p̄p̄a cōmō
 di dilectōe imoderata. **S**ed oī insurgūt bellū
 ex carnaliū voluptate. q̄nta em̄ bella volūt
 p̄as carnalē mouit: dubiū nll̄ legētī historias
 cēpōit. Nam troia civitas grecie nobilissima
 et potissima: p̄p̄ rapūt Hellenes p̄ annos decē
 fuit obellata: et ad solūsq̄ redacta: ut habeat i
Expliā **H**ec tāgit ēt Bo
 et de sol. li. iij. c. lxij. r. lxiij. Et tāgit ēt Bo
 et de sol. li. iij. mero vlc. Ubi vult q̄ Pah
 ris filiū Priami regi troianorū in greciā p̄uen
 et rapuit Helenā vrorē Menelai. et duxit eā i
 frigia regionē. Menelaus āt p̄q̄stus ēt hoc fratri
 suo Agamēnoni. Et tūc Menelaonū quoctatis
 p̄ncipioꝝ grecorū trāstretauit i frigia et obſdet
 troia decē annos. quā tādē deſtructioꝝ: et maiorib⁹
 infectoris p̄p̄lm capiuit. Dares āt frigia i bi
 storia sua sic refert. Vincētū vbi s. lxij. c. dt bel
 lū b̄ mō fuisse gestū. Lastor et Pollux audient
 res sororū suā rapūt Helenā. s. vrorē Menelai
 s. Agamēnōis: nauā ascēdētē securi s. cam
 Et cū i lesbōlitorē nauē soluerūt maria cēpēta
 re ora nūl̄s cōparuerūt: q̄s lesbij vlsq̄ ad eros
 sā q̄stierūt: et nō inueniētēt credidēt imortales
 factos. Conueniētū ligis apud athenas duces
 grecorū. viij. cum nauib⁹ mille ducētis duab⁹.
 Nisi s. p̄mō legati ad Priamū Diomedes et
 Ulises: ifecitoꝝ negocio pugnatū ē: ita q̄ pug
 durauit p̄ decē annos. viij. mēses: v̄dies. xij. In
 q̄pe ora s. xij. bella: et q̄nq̄s treuge istitute.
 Et in uno bello pugnatū ē. lxx. dieb⁹. vices i seg
 pro bello. Et vlozad caprā troia finalē peradiō
 nē ruerūt et arginus occīgēta t. lxx. milia bo
 minū. Et troianis at vlsq̄ ad oppidū pdicū cir
 cis sexingēta. lxxvi. milia boīm. op̄ido pdit
 cc. milia. lxxvi. Ecce q̄nta strages fca ē. p̄p̄ car
 inestia nō voluptatē. Tāca em̄ bella et lites veniūt ex
 bella exi voluptate carnis: ut nō solū ad exeraneos s̄t
 et car̄ inestina bella cōmītāt. Nā sepi luxuria ipsa
 ni evolu mouet m̄rem ē filiā aut filiū: vrorē ēt m̄ artis/
 p̄as q̄ se infficerē alecrut. q̄rūt: ve oīdīt Alanus
 vbi s. Tāia aūt bella inestina se p̄clōfissima:
 q̄ ignorata et occulta. Unū Boetius. iij. de sol. p
 sa. v. Que p̄st̄ ē efficacior ad nocēdū q̄ fami
 liarū inimic⁹. Lupoꝝ ei et carnalē voluptas bo
 mīes dū iudicē valde mālueras fac̄ cē austē
 ros et ad bella patos. Sic et aitalia bruta t̄p̄e
 nereorū efficiunt valde bellīcola: et se mutuo i
 uasua. Unū Alanus vbi s. Dū furit ille furor s.
 cupidioꝝ: ille pius eneas incipit cē nero. Et fuls
 minat enī se paris. Et brevis p̄p̄ cupidinē et car
 nalē mīlīc̄ amorē. et voluptatē mīlīc̄ inueniūt
 bella fac̄ta. Unū a viris bella occasiōe vroris le
 vite i gabaa incredibili libidine furoris vrapate
 occisa se mīlīa milia boīm. Judic. x. Historia
 bī Judi. xix. r. xx. caplio. In. c. xix. dr. q̄ qdā le
 vita venit ad soceꝝ suū q̄ erat bechleē. ibi erat
 vroris sua ap̄p̄ p̄t̄ q̄t̄vōr mesib⁹. Recōciliatū
 q̄ vrori ēt reducere voluit i domū suā. r. t̄is
 nere venit sero in civitatē gabaa cū vrorē: vbi
 nll̄s cū recipere voluit hospitio cū vrorē. et sic sen
 derūt i placea civitatis. Et tūc venit qdā senex
 q̄ duxit eū i domū suā. et oīa sibi neccaria tribu
 it. Postq̄ āt refecti s̄t venciūt viri civitatis illi
 filij bellial: circūdātes domū. et pulsantes v̄ di
 cētēs. Educē virū q̄ ingressū ēt domū suā et abu
 tamur eo. Senex illos arguit dicēs. Nolite fa
 cere fccas b̄ malū. habeo filiā h̄ginē. et b̄ hō habē
 vrorē: educā eas ad vos v̄ cōplesas libidinem
 viam. t̄m b̄ bellū h̄nam nolite facere i vīro isto
 Illi āt nolebat ad q̄fēcere. Itaq̄ senex ille edux
 it vrorē viri illi: et eis eā tradidit. q̄ cū tora no
 cre abusi cētē dimiserūt cā mane. mīlīe aūre
 nīt manead ostiū dom⁹ vbi erat vir ēt ibi mo
 riebat. Quā cū vir ēt mortuā iueniſſet iposu
 t̄i sup̄ astū suū. reuerſusq̄ ēt in domū suā. rea
 dauer vroris sue diuidēs gladio i duodecim p
 tes: misit i oēs terminos illi. Et sic b̄ c. xx. filij
 isrl̄: gregari sūt q̄s vir vñ q̄dringenta milia
 peditum pugnatorū. Interrogaturq̄ leuica
 quō tātū scel⁹ p̄petratū cēt: oēm rei ordinē ill⁹
 expōsūt. Et inuadētēs civitatē gabaa. egressi
 de citate illa filij beniamin occiderūt vna die.
 vigintiduo milia vīros. Et b̄ dñs pmisit ēt fili
 os isrl̄: q̄uis cī iustū agerē bellū: t̄nū fidebāt
 i fortitudine sua: et nō i do. Alia die itep̄ fidē
 tes de p̄p̄is vīris q̄rūt valde mīlīi erat vlsq̄ ad
 q̄drigeta milia: v̄ s. inuaderūt civitatē. et itep̄
 filij beniamini egressi occiderēt ex eis. xvij. milia
 vīros. Et tertia die detū iplozatēs itep̄ pugna
 uerūt: et obtineunt bellū. et ex vna die infecere
 ex filijs beniamini. xij. milia et c. vīros. Et po
 sta capra acq̄ succēsa civitare: occiderēt i fuga
 ex beniamini. xvij. milia. postea: v. militarē tang
 dē duomilia vīros. r̄. v̄ p̄z ibidē. Ecce q̄nta ce
 dē fecit voluptas carnis. Ite filij Jacob p̄p̄ter
 violatoꝝ sororū Dīne facta p̄ Sichē: oēs hoīes
 civitatis illi infecerūt. et q̄ in domib⁹ et i agris
 erat vastauerū: v̄ b̄ Gen. xxxiiij. Et bōdīo
 nis t̄p̄is adhuc p̄p̄ candē cām multe strages
 fiūt: sic p̄z ad expētiā. sic b̄n ondī apl̄o Jā
 cobo i t̄bīa thēat̄ di. Unū bella et p̄tētōs inter
 vīos: nisi ex p̄cupi scētūs q̄ militat̄ i mēbr̄ vīto
 illa āt p̄cupia tātū viget i mēbr̄ corporis scēlū
 turia et p̄cupia carnalē: et igluies vener̄: q̄ est
 fundamētu talvoluptatēs. sine cīcerere et bacbo
 friger vēn̄: vt sit Valerius. li. iij. c. i. **T**ertio in
 surgūt bella ex iūdīa p̄uītare. p̄z illud ex p̄p̄lo
 Romuli et Remi: q̄ fuerūt p̄strucorez roīe dia orīt
 vībis: q̄z alē. s. Romulū iūdīa rac̄ frēm suū bella
 Remū occidit: vt nomē cītāt̄ sibi soli tribueſ
 ref. Et sic occiso ffe qdō voluit obtiuit. Sic etiā
 Lain ex iūdīa (q̄ vidit abel ffez suū a do dilez
 cētū) occidit: et p̄mo ēt bellū mouit Gen. iij.
 Fēs et Joseph inūdētēs et q̄ p̄fēcītēs frīb⁹
 pl̄atōnaref. cū occidere q̄st̄t. Gen. xxvij. Et
 sic b̄ mīlīi alīs. nā et chīs dñs p̄p̄ iūdīa iūdōp
 i moreē tradit̄. In iūdīa ei v̄t de Briti. i secreſ

Bella
surge
et glie
vanita

J
della nos
fir. p̄p̄
mīste a
Gunt

Bermo

LII

Seceror op̄ gn̄at od̄ū. od̄ū generat iniuriō. iniuriō
etia p̄emaciā. primacia tracūdīa. iracūdīa repugnā
gnantiā. repugnātēa inimiciā. inimiciā bel
lū. bellū dō leges destruez ciuitates. z ē ī us
nature. Dō em̄ iniustū bellum cōit orīz ex ira
cūdīa. q̄ v̄ dectiū ē. puenit ex iuidia; ye de Tis
do. Eccl. c. 5. Iniustū inq̄ bellū q̄ dō de
furore. nō de legitīa rōne innīct. De q̄ in dō res
publica de Cicero. Iila iniusta bella sūr̄ q̄ sūt

Bella in ḡt̄ bella ex ḡlie vanitate. **T**ū p̄mo: q̄r bñs glō surgunt rā statī aliqñ resp̄ctu ip̄i⁹ bz iudicā. Inuidia ex ḡlie stimulat ad minnedā gl̄iam: ⁊ p̄ p̄ns ad bellū vanitatem: ⁊ guerrā. **T**ū **I**nd. li. q̄. sol. **L**ito p̄z iſid̄is glo-
rius, gl̄ia em iuidia part. inuidia ⁊ p̄cūla
E Salusti i nūguratio suo dī. Post gl̄iam in-
uidia seq̄ mēmīnēs. Ieaq̄ q̄clarior es v̄l eris:
ita eo maḡianis ac sollicitū re ce op̄z. **T**ē p̄e
habendā vanā mūdi gl̄iam/moderni milites
⁊ nobiles sine cā duella icrāt: bastiludia cū lan-
eis acut̄ min⁹ p̄fisi atrectāt lices ⁊ bella mo-
vēt ⁊ alios iuſſe molestāt, ⁊ qñq̄ sumis p̄cu-
lis se exponit: vt facta videāt fecisse fortia: q̄s
liber opp̄mīere conant̄: cū q̄bus liber duellare ce-
pugnare elabozaat, ⁊ sic mīta iuſſa ⁊ turpia ex-
ḡlie vanitatem p̄terrāt: ad q̄ em̄ mōdī gl̄ia cos in
cirā: ita vt dī **Tulli⁹** li. d̄ officiis. vit̄ iuuenīt q̄
labo: ib⁹ suscep̄t: p̄cūlis q̄s adies nō q̄li merce-
dē rep̄ gestaz, b̄siderer gl̄ias. Nō iḡis mō gr̄is
dello fidei zchianop̄ ⁊ thurcos defēsio. n̄ bere-
ticoz extirpario: nō defēsio pauper̄ ⁊ orphano-
rū ⁊ tyrānos, nec defēsio p̄tē ⁊ extranēos. sed
em̄ dilarario honor̄ ⁊ ḡlie apud boies vanos.
Nō gr̄is cēnfis ep̄ib⁹ milites ⁊ nobiles agere
républicā: s̄ port̄ illā minuere, ⁊ scipios spoliis
⁊ rapis/exactiōib⁹ ⁊ opp̄sitiōib⁹ dirare. Hoc
dico nō de oīb⁹: s̄ de illis q̄ binōi iuſſi bellis
cupiditariib⁹ vanitati⁹: ⁊ malit⁹ se inḡrūt. q̄rū
beu valde maḡ portio ē: q̄b⁹ ⁊ addit⁹ alioz maḡ
pars nob̄: liu: q̄ tales ad h̄ fōuer̄/cenēt: occulere
p̄silis⁹ ⁊ auxilijs adiuuāt. sine q̄z auxilio ⁊ eos
silo vir talia mala p̄ficerre possent. Et hic est q̄
et iuſſi bell̄ sepe vincunt n̄ris ep̄ib⁹ milites ⁊
nobiles. M̄tu iuuenīt hereticos ⁊ aliqui iuſſa
seruit burcos/nō p̄p̄ di gl̄iam: ⁊ raro habu-
erūt victoriā. **S**z q̄r iuuenīt bella ap̄r̄ cupidita-
re ⁊ vani noīs excellētā. iō iusto dei iudicio bel-
lōdo reportauerūt p̄fusionē marimā. Ista n̄ ē
vera militia: s̄ port̄ malitia dicēda. dñi vt glo-
riosi apparet̄ i bello nō defēdūt pauper̄: sed
⁊ qñq̄ p̄p̄ios depaup̄t̄ ⁊ poliūt̄ boies. Qd̄
⁊ lat⁹ ondit Bern̄, in de laude noue militie: al-
loquēs milites repli ⁊ p̄ eosdem milites buius
mōdī. **E**t oībo sup̄ dīc̄s p̄z quō bella nostris
tempib⁹ s̄i sine iusta camē iuſſe agunt. Et p̄
in tempib⁹ sequens q̄libet diligēter se d̄ebet custodire qui
iuſſe ⁊ bellis se occuparē p̄ bellū iuſſū obtineat
cū dēnōib⁹ i ferro bellū p̄p̄eu. **S**z d. q̄s.
Quare interdum iustorū in bello succibūne
⁊ iuſſi vincunt: an sine adiūt̄ aīe cause q̄ ilī

le q̄ supra dixi de cupiditate capitalium & vanaglia z̄c. R̄sidetur brevis q̄ ad vincendum in bello nō sufficit assistere parti iuste: sed et regis voluntas & interior iusta. ve vicez assistat ap̄f defensare re publicā: fidē catholicā: aut iustitiae opp̄s̄sis currere. et h̄ p̄ncipalib̄ ad delaudē & hos norēnō ad cōmōdū p̄p̄tū aturānā gl̄ia. **U**n ex duplaci cā aliquā m̄n̄ malī a peiorib̄ succēp̄s̄ būr in bello. Prio 180: q̄ t̄esa diuīs p̄cept̄s̄ aliquā recedēt. Et id oīgnū ē et coī amēndas riō expediens v̄a neq̄orib̄ se t̄āḡ a dei ministris aceriti punian̄. Sic voluit de p̄p̄lū iudeoū flagellari p̄ assyrios et babilonios: q̄ erat idolatrie & diui cult̄ ipugnacōres. Et sic q̄ erat magni p̄cōres facili s̄t in filiis errantib̄ diuīe s̄nīe executores. Recete s̄cē demōes s̄t executores diuīe iusticie in infano. q̄uis sine pessimi & eo nō min⁹ puniant. Un̄ sepe p̄ antiquā p̄cō de us p̄mitit hoīem innocentē in ea re in q̄ culpab̄ puniri. Legit em̄ in q̄dā histōria. q̄ erat milites qdā magn⁹ p̄do q̄ habuit famulū fidele. Quaz dā aīe diebū p̄ qdā n̄em⁹ equisearer accidēt q̄ viginti marchas p̄deret. Lūt̄o pecunia nō inguenisser: famulū intrōgauit s̄i eā inueniisse: q̄ iurauit q̄ nibil sibi s̄tare de illa pecunia: sed q̄ famulū suspect̄ s̄t habebat: dexterū sibi pedē amputauit: & relīcto co domū efractū. Erat āē qdā eremita p̄pe viā. q̄ cū clamorē sc̄yi audis̄ se ad illū p̄perauit: & ad cellā suā introduxit̄ se ad oratoriuū sūsu intrauit & terra dei murmurauit: q̄ illū innocentē pedē suū amittere p̄mis̄set. Lūc̄ diut⁹ orasset: venit angel⁹ ad eū dīces. Noli loq̄ aduerser̄ deū. sc̄ias itaq̄ hoīes istū p̄ceper̄ clp̄ suam pedē suū amississe: nō ante mil̄ta t̄a t̄a cū eodē pedē m̄rcū suā de qdā biga p̄ci p̄tauit: de q̄ p̄mis̄am nō egit. Pone igit̄ custos diā oīi tuo: & dñō nō ip̄opera qm̄ ip̄e iustus iudicēt. **I**deo b̄t̄egere p̄r̄q̄ t̄esa q̄succubūc inēdū d̄ suis virib̄ nimis p̄sumūc: da vīctoriā n̄ q̄rētes. Et iūl̄ alioz q̄ digne p̄m̄i merebāt̄ si merēt̄ ē digni p̄ntores. sic p̄z̄ dñl̄is ist̄ sup̄ circa l̄faz f. Qui q̄uis iuste moueren̄ ad bellū & filios beniamin: q̄ deū t̄ic grauit̄ offende r̄r̄: p̄c̄is luxuriā aburēdo: vicez leuit̄: ab eis t̄i numero pauciorib̄ his sūt debellati pl̄tes. q̄ de suis virib̄ p̄sumentes ad diuīū auxiliū n̄ 2fugērāt. Postmodi t̄o corā deo humiliati in ieiunio et fletu: faci s̄t digni dei ministri in puniendo p̄cōres. et ideo plēna vīctoriam habueris tribū beniamin ferē extimāces. Iudicū. **T** Sed adhuc dicere q̄s: an statī pris̄ceps bellū mouere debeat dūt̄ hostis sibi subieccus iuste verar̄. Respondeb̄ brevis fm̄ men. **P**riceps ē doctor: q̄ princeps nō debet esse facilis ad faciliter nō bella ossūmeda. Nō ei debet assumere bellum dū assūmisi p̄cepra regente necessitate et manifesta ac rebellū notobilis lesionē: & dum hostes nō sūt parati ad satisfactionē: quib̄ s̄i hostes parati s̄t satisfacti: re nequaq̄z debet bellum mouere. **E**t si noī sit sacrificare: et lessō est notobilis & māifesta tūc

De retrahētibus a bello

en mora delibera tōc et hūili ac deuota diuī auxiliū iuocatiōe debet p̄ncips ē hostes recipub lice bella mouere. Laus at q̄re p̄ncips aut ale p̄ncipis auctoritate nō dī; cē facil' ad mouēdū bella; ē vari⁹ euēn⁹ bellī. q̄r nūc hūc nūc illū cō sumit gladi⁹. siē r̄idit David ad Joab. q̄. Re. xi. Impossibilē ē ēr q̄ i bellī nō m̄ta mala cō, tangat. Freqnē cīm accidit strages boīm: effusione sanguis: depopulatiōe trax: expoliatiōe rez: captiuitate et pauperates m̄ta ne Bellūas cesse ē lug innocētes euēnire. Multe ēr corru sumēdū p̄tōes i oībō succrescūt. Nā libidie vincēdū ce ē cū riore p̄uerūdī bellādi boīc̄ r̄cdūnt aiosiores/ fēt rotores/ p̄mores ad vīscendū et op̄mēdū: pl̄q̄ ordo dñi iuris regrat. Prop̄ hec et simi lia q̄ in bellī cōfēueniūt dī p̄ncips aut ale au etoritate p̄ncipis bellū assumere cū m̄ta rimo re di et reu erentia: p̄missis ad dēu sc̄oꝝ virorū supplicatiōb. Un cū Moyses mitteret Josue ad pugnāndū ē Amalech Erod. xvii. p̄mo ad dēu refugī habuit. Un stās in vītice coll' et bñs t̄gā dei i manu sua: manu sua ad dēu ex̄ rēdit p̄ vīctoria babēda ē Amalech. Proper qd̄ dī ibi. Lū leuarer Moyses manu vīncebat istl. Dō ēt qn̄ debebat ad bellū p̄cedere ē bo stes: mādabat sacerdoti ut vēstē saēdorale idū eret ep̄bor noīe: i qd̄ dñz p̄sulebat qd̄ ēt agēdū: v̄l si ē hostes ēt p̄cedēdū: ut de eo dī Amb. li. i. de offi. Nūqd̄ David nīl lacessit: nec nīl p̄suleto dño bellū iculit: p̄udētia cīm i bello co mitē fortitudis habuit. Jō in oībō bellū v̄lq̄ ad senectutē vīctor ex̄rit: qd̄ et dñs fieri p̄cepit iudicis Deū. x. signū v̄rappropiātē bello sacerdos aīn acīe et exercitū starer: q̄ pugnaturos foraret p̄mitēdō auxiliū dī. O q̄longe ista nīris ep̄bō s̄ a p̄ncipibō nīris bellare voleribō. q̄npo tīn derisū hñt eos q̄ auxilio dī inimicos. p̄ster nere q̄rūt: siē bñ docuit experientia i cruce signatō ē hereticos. v̄bi verecūdabant p̄les cū crux ce signatō pugnare. alij v̄o q̄ se eis associaēt v̄l eos admiserūt: non nīl ad cōmodū p̄pūt et sui glīs fecerūt. Ex his p̄z finali: q̄ in oīa q̄ valente ad vīctoria i bellō obrinendā: sūne oīonū luffagia et bellantiū merita: et precipue p̄ncipis. Un legi in histo. romanow: q̄ cī. Eu gen. et Arbogastus cū iustrata acīe ē Theodosio. rōanor. Exemplis et bisto. Et ipatō expers cibi et somni oīoni se dedit. toraq̄z noctē vigili eregit. et rādē cū se sc̄ire a suis destitutū cē. ab hostibō s̄o se circūseptū videter: fiducialitē sig crucis facio se i bellū dedit. vīctoriā a dō expērītā: fin qd̄ Joan. anachorita magnō dī cultorū en vīctūz sp̄pōderat. Et cū ad aggressionēven tū cēt: vēhemēs turbo a p̄re theodosij i ora bo stū ruit: q̄ ab ei⁹ p̄e spicula manu missa res pelearer. ac p̄ b̄tō hostil' exercit⁹ p̄strat⁹ fuit. Et ipē ipatō manū dī p̄egēte vīctor ex̄rit. Si milia exēpla m̄ta bēm̄ fidelibō i bellū chīāor. ēfideles exhibita: q̄ breuerat⁹ ḡra nūc trāseū dō. Reservādo ea ad negocīū fidi: iinstiūdū

de pxio ē burcos. Sic q̄ habet⁹ ex q̄bō oriantē bella iusta: et p̄nīs q̄ quēlibet boīem rei abe re dī ab hm̄i in iustī bellī. Quare et sepi⁹ iusto bello succūbunt fideles ab ifidelibō. Rogem⁹ ḡ dñm dēū: ut ī b̄ turbato tpe: in q̄ sum⁹ ml̄is tribulatiōib: et vexatiōib circūdar: ab hostibō visibiliib: et inuisibiliib: nos sua misa respīciat: q̄tēn⁹ i crānūlītate et q̄tē mēr⁹ pura p̄scīsibī fūre valcam⁹ p̄ chīm dñm nīm Amē.

De retrahētibus a bello.
Sermo. LIII.

Unde bella et li

Vīce in vob. nōne ex cōcupiscētūs vēg strī. Jac. iii. In p̄ce. ser. audist̄ vñd oriantē bella iusta. q̄re et sepi⁹ fideles ab ifidelibō vincunt i bellī. Et p̄nīs q̄o bella iusta se fugiēda. Et iusta bella n̄ festināda: v̄l ex facilitate mouēda ex caūf eac̄. Nūc i p̄ntī fm̄c̄ i rēdo dicere: quō adhuc m̄ta s̄ q̄ quēlibz bonū chīāor. a bellū retrahere dī: et iusta: si alī p̄terie p̄ncips aut sibi subiecti reipublice p̄uide re: q̄r ut dī sp̄pūs in themate. bella cōt̄ p̄cedunt et cōcupiscētūs mal̄. siē et rācū ē i p̄cedēti fm̄c̄ Pro grā aue ma. Unde bel. et lītē i vob. z. Un p̄ntī fm̄c̄ vidēdū erit de ml̄ (vbi s. tis p̄f q̄ bella q̄ntū fieri cōmode pot̄t sit vītanda et fugiēda: vītā infra

Dānoz illatis in aīa et cor pe bellāci et ē q̄s bellāci
Insontū p̄datio et terraz destruc̄
Dura p̄sulatio: q̄r difficile est bellancibō p̄sulere
Fraterna federatio et diciūtatio
Loneinū inquietatio et p̄turbatio
Belli dubius euēnus et exētus

Cōsīo ab iusto bello. Imo ēr iusto si cōmōz de omītī p̄t̄: retrahere dī dānoz illatio sp̄ua liū et corporiū. Ulta ei p̄icōla cā corporis q̄s aīe sequūt̄ ex bello et guerra. Nā bellāccō s̄ se mu tuū c̄pītūr oītū: q̄b ē sp̄uale homicidū: s̄ ilō. s̄. Joā. iij. Qui odīt̄ fīc̄ suū homicida ēr q̄b q̄ malū s̄ dīxī. s̄. de odio ser. xxvij. q̄r odīt̄ frātē suū ē homicida volūtate veller em̄ p̄c̄ oītū fīc̄ suū nō cē. Imo ex bello sej̄ corpale et sp̄uale homicidū. q̄ s̄ b̄tō monīt̄ in aīa et corpe: q̄b ē irrecupabile dānu. ad q̄b bñt̄ valer qd̄ dī. M. s̄. iij. Rachel plorās filios suos: noluit p̄solarī q̄. Nomīd nō s̄. Ex q̄p̄z: q̄ p̄icōla valde est bellare: c̄: q̄d̄ dñi co / aut bellā occidit hostē i corpe: at i aīa: aut oc pale et sp̄i cīdīt̄ ab illo s̄l̄ i aīa et i corpe. ut oīt̄ Bēt̄. i de iusteō laudibō none militie. Quid iqt̄ militas militia q̄f̄ p̄ seclari. timēdū ē ne occidas hostē i corpe re aut lo in aīa. v̄l occidat̄ ab illo i aīa s̄l̄ i corpe. Et b̄ intelligēdū ē. p̄c̄ oītū qd̄ bñt̄ bellāccō adīnū

II

Exemplis et bisto.

Et ipatō expers cibi et somni oīoni se dedit. toraq̄z noctē vigili eregit. et rādē cū se sc̄ire a suis destitutū cē. ab hostibō s̄o se circūseptū videter: fiducialitē sig crucis facio se i bellū dedit. vīctoriā a dō expērītā: fin qd̄ Joan. anachorita magnō dī cultorū en vīctūz sp̄pōderat. Et cū ad aggressionēven tū cēt: vēhemēs turbo a p̄re theodosij i ora bo stū ruit: q̄ ab ei⁹ p̄e spicula manu missa res pelearer. ac p̄ b̄tō hostil' exercit⁹ p̄strat⁹ fuit. Et ipē ipatō manū dī p̄egēte vīctor ex̄rit. Si milia exēpla m̄ta bēm̄ fidelibō i bellū chīāor. ēfideles exhibita: q̄ breuerat⁹ ḡra nūc trāseū dō. Reservādo ea ad negocīū fidi: iinstiūdū

Exemplis

bello
securē
grand
casus

raptōres
nāe ins
destruītē